

GHID PRIVIND PLAGIATUL

UNIVERSITATEA
LUCIAN BLAGA
— DIN SIBIU —

ULBS – Biroul Asigurarea Calității – 2020

Consultanță juridică: lector dr. Andreea Dragomir

Acest îndrumar se adresează studenților și se dorește a fi un instrument ajutător pentru înțelegerea regulilor de bază împotriva plagiatului, făcând trimitere la definiții și clarificări utile

Preambul - Dreptul de proprietate intelectuală

Proprietatea intelectuală desemnează ansamblul drepturilor exclusive acordate asupra creațiilor intelectuale. Aceasta se împarte în două ramuri: proprietatea industrială, care cuprinde invențiile (brevetele), mărcile, desenele și modelele industriale și denumirile de origine, pe de o parte, și drepturile de autor, care vizează operele literare și artistice, pe de altă parte. De la intrarea în vigoare a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) în 2009, UE are o competență explicită în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală (articolul 118).

Dreptul de autor protejează majoritatea creațiilor intelectuale umane, denumite generic opere, atâta vreme cât sunt originale. Pe lângă acesta, drepturile conexe protejează contribuții specifice care sunt importante pentru diseminarea operelor protejate. Deși, urmare a adoptării de reglementări la nivel european și internațional, majoritatea prevederilor privind dreptul de autor și drepturile conexe sunt foarte similare în majoritatea statelor lumii, mai există încă diferențe, chiar între statele membre ale Uniunii Europene.

În România dreptul de autor este protejat prin Legea 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe. Aceasta a fost modificată și completată prin mai multe acte normative, ultima reglementare fiind Legea nr. 15 din 8 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial nr. 33 din 11 ianuarie 2019.

Deținerea drepturilor de autor conferă proprietarului dreptul exclusiv de a utiliza lucrarea, cu unele excepții. Când o persoană creează o lucrare originală, fixată într-un mediu tangibil, persoana respectivă devine automat deținătorul drepturilor de autor asupra lucrării respective.

Conform art. 35 Capitolul VI – Limitele ale exercitării dreptului de autor, din Legea nr. 8/1996, în forma republicată în anul 2019, în cazurile de utilizare rezonabilă/loială trebuie să se menționeze obligatoriu sursa și numele autorului, cu excepția cazului în care acest lucru se dovedește a fi imposibil; în cazul operelor de artă plastică, fotografică sau de arhitectură trebuie să se menționeze și locul unde se găsește originalul. Conform uzanțelor, în mediul online, citarea trebuie să cuprindă și legătura către pagina web unde se găsește originalul sau copia autorizată.

Onestitatea academică

Onestitatea academică este definită în chip esențial de respectul pe care-l acordăm cunoașterii produse de ceilalți. Respectarea standardelor de onestitate academică este una dintre cele mai importante norme de conduită pe care o împărtășesc membrii comunității științifice internaționale. Acest respect se manifestă prin folosirea regulată și sistematică a unor proceduri standardizate de o practică constantă și universală. Cea mai importantă dintre ele este citarea, cu alte cuvinte indicarea precisă și amănunțită a autorului de la care preluăm text, date, informații, idei.

Exemple de încălcări ale onestității academice

- Plagiatul
- Fabricarea datelor și a rezultatelor unei cercetări
- Reproducerea propriilor lucrări pentru a obține credite la alte cursuri
- Predarea de lucrări de seminar, licență, disertație, doctorat care au fost parțial sau complet scrise de altcineva (indiferent că au fost realizate gratuit de un prieten sau contra-cost de o firmă specializată)
- Copiatul la examen după materiale proprii sau după lucrarea unui alt coleg (inclusiv consultarea cu un alt coleg în timpul examenelor)
- Introducerea în sala de examen a unor materiale interzise (telefon, notebook, cărți, foi etc.);
- Utilizarea inadecvată a echipamentelor electronice la examen pentru a accesa informații.

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu promovează cu fermitate onestitatea și corectitudinea intelectuală ca valori etice, întrucât în lipsa lor, dreptul la proprietate intelectuală și evaluarea corectă a performanțelor studenților, cadrelor didactice și tuturor celorlalți angajați ar avea de suferit din cauza unor practici inacceptabile precum copiatul, plagiatul, „fabricarea” rezultatelor cercetărilor, tentativele de corupere etc¹.

Lipsa de onestitate academică semnifică toate tipurile de activități ce împiedică educația, dezvoltarea cunoașterii, evaluarea corectă a performanțelor studenților, a cadrelor didactice și a altor categorii de angajați.

În sine, onestitatea academică se manifestă în mod special în relația cadre didactice și studenți, relație care se bazează, pe încrederea și respectul pe care le oferim partenerului nostru „academic”. Respectul față de student se manifestă prin crearea unor circumstanțelor ideale pentru ca studentul să poată demonstra produsul învățării lui. Aceste circumstanțe sunt legate direct de organizarea activităților didactice și standardizarea procedurilor care reglementează oferta de servicii academice.

¹ Art. 37 din Codul de Etică și Deontologie universitară al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Sibiu, 2015, p. 44, document disponibil la adresa https://senat.ulbsibiu.ro/wp-content/uploads/CARTA-ULBS_2015.pdf#page=35

Evaluarea corectă a performanțelor studentului are rolul de a-l motiva. Cadrele didactice construind prin atitudinea, caracterul și profesionalismul lor un mesaj pe care îl vor transmite de la o generație la alta.

Afectivitatea este extrem de importantă în procesul educațional iar corectitudinea evaluării este influențată direct de emoțiile și sentimentele negative care îi împiedică pe studenți să investească atenție și energie în actul didactic. Dacă nu există onestitate academică, imaginea întregii discipline este influențată negativ și pe termen lung. Informarea constantă și consultarea studenților cu privire la modalitățile de atingere a performanțelor apreciate de fiecare cadru didactic, sunt pietrele de temelie a întregii relații cadru didactic – student.

Plagiatul

Plagiatul este o problemă veche de când lumea. Una dintre primele acuzații de plagiat datează din secolul I după Hristos. Atunci, poetul roman Marțial a descoperit că poeziile sale erau recitate de alți poeți.

Deși era o practică comună în acele vremuri, Marțial a decis că nu vrea ca alții să îi folosească creațiile, așa că a luat atitudine și a început să combată fenomenul cu instrumentul pe care îl avea la dispoziție.

A început să scrie epigrame dedicate celor care îl plagiau, invitându-i fie să îl menționeze ca autor, fie să îi cumpere operele. Tot el a fost și prima persoană care a folosit termenul "plagiarius" pentru a se referi la furtul literar, termenul fiind folosit până atunci pentru a face referire la persoanele care răpeau oameni pentru a-i folosi ca sclavi².

Plagiatul reprezintă însușirea ideilor, metodelor, procedurilor, tehnologiilor, rezultatelor sau textelor unei alte persoane, indiferent de calea prin care acestea au fost obținute, prezentându-le drept creație proprie.³

Plagiatul este o problema serioasă, o greșeală foarte gravă ce poate fi comisă atât intenționat, cât și neintenționat. Indiferent de formă, plagiatul este considerat **furt intelectual**⁴.

Juridic se poate discuta de variații ale consecințelor publice ale furtului, însăși Legea 206/2004 specificând faptul că plagiatul constituie o abatere de la buna conduită în cercetare, dacă nu întrunește cumva chiar condițiile unei infracțiuni. Din punct de vedere moral, însă, indiferent de formă și consecințe, furtul este furt, iar consecințele sale pentru piața produselor de cercetare științifică nu pot fi decât negative⁵.

² <https://www.plagiarismtoday.com/2011/10/04/the-world%E2%80%99s-first-plagiarism-case/>, pagină accesată în data de 09.12.2020

³ LEGE nr. 206 din 27 mai 2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare

⁴ Harvey, G. 2008. Writing with Sources. A guide for students. 2nd. Indianapolis, Ind: Hackett Pub. Co. :29

⁵ Traniello, J. F., & Bakker, T. C. (2016). "Intellectual theft: pitfalls and consequences of plagiarism". Behavioral Ecology and Sociobiology 70:1789–1791

Sanționarea plagiatului

Ca orice faptă rea, în funcție de intenție și de natura delictului, **plagiatul va fi pedepsit**. Cum plagiatul are loc adesea în mediul academic, pedepsele vor fi aplicate de membrii instituției. Dacă plagiatul presupune bani, atunci rezolvarea acestuia va avea loc în sala de judecată. În comunitatea academică, plagiatul este recunoscut mai direct și mai simplu decât într-o instanță, și nu poate fi îndreptat sau răscumpărat prin plata unei amenzi, de exemplu. În lumea academică, plagiatul este sancționat prin **descalificarea morală a plagiatorului**.

Această sancțiune este, de regulă, definitivă și irevocabilă. În universitate, plagiatul poate fi comis atât de profesori, cât și de studenți sau de doctoranzi și de obicei este semnalat de regulă de membrii comunității academice (colegi de la aceeași facultate sau de la alte universități din țară sau străinătate). O consecință foarte importantă a plagiatului este faptul că acesta

poate produce ruperea legăturilor de încredere dintre profesori și studenți.

Majoritatea universităților au **zero toleranță** în ceea ce privește plagiatul: de regulă ești fie exmatriculat, fie picat la acel curs. Angajaților li se desface contractul de muncă.

1. Legea Educației Naționale nr. 1/2011

Art.318 Sancțiunile care se pot aplica personalului didactic și de cercetare și personalului didactic și de cercetare auxiliar de către comisia de etică universitară pentru încălcarea eticii universitare sau pentru abateri de la buna conduită în cercetarea științifică sunt următoarele:

- avertisment scris;
- diminuarea salariului de bază (precedată de o discuție la conducerea universității sau facultății);
- suspendarea temporară dint-o funcție de conducere;
- destituirea dintr-o funcție de conducere;
- desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

Art. 319. Sancțiunile care se pot aplica de către comisia de etică universitară studenților și studenților-doctoranzi pentru încălcarea eticii universitare sunt următoarele:

- avertisment scris;
- exmatricularea

2. Alte sancțiuni prevăzute de Codul de etică și deontologie universitară⁶.

⁶ Art. 7 din Codul de Etică și Deontologie universitară al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Secțiunea Comisia de etică universitară, Sibiu, 2015, p. 55, document disponibil la adresa https://senat.ulbsibiu.ro/wp-content/uploads/CARTA-ULBS_2015.pdf#page=35

Forme ale plagiatului

Plagiatul direct, integral (verbatim): „preluarea unui text (cuvânt cu cuvânt) și folosirea acestuia în propriul text fără a cita autorul sursă. Se consideră plagiat direct și situația în care, textul preluat este încadrat de propriile idei, dar lipsesc ghilimelele sau parafrizarea pentru textul preluat și indicarea referinței”⁷.

Plagiatul de tip mozaic: „preluarea unor fragmente dintr-o sursă/din mai multe surse, schimbând unele cuvinte, dar fără însă a parafraza în mod adecvat și fără a include textul între ghilimele”.

Este apreciat ca plagiat de tip mozaic, situația în care autorul unei lucrări nu face o distincție clară între propriile idei și ideile altor autori ale căror opere le-a consultat în formularea propriilor argumente și în elaborarea lucrării⁸. Acest tip de plagiat poate apărea neintenționat dacă nu vă luați notițe corect – dacă nu ați marcat în notițe în mod diferențiat care sunt ideile voastre și care sunt cele preluate, sau care fragmente din textul sursă sunt preluate mot-a-mot și care sunt parafrazate.

Plagiatul prin parafrizarea inadecvată: „parafrizarea unui text cu schimbarea unor cuvinte și redarea în forma sa originală, fără reformularea ideii sursă cu propriile cuvinte”⁹. Atunci când parafrizați, este esențial să exprimați în propriile cuvinte ideile și informațiile preluate din sursele pe care le folosiți. Trebuie să distingeți clar care sunt cuvintele voastre și care sunt cuvintele din textul sursă. De aceea, nu este suficient să schimbați doar câteva cuvinte sau să modificați ordinea lor, chiar dacă menționați sursa.

Plagiatul prin parafrizarea necitată: „folosirea cuvintelor proprii pentru exprimarea ideilor altor autori”. Acest comportament se consideră plagiat deoarece ideile sunt proprietatea autorului materialului sursă și atunci se impune includerea unei referințe clare către sursă, chiar dacă formularea inițială a fost schimbată în mod semnificativ .

Plagiatul prin nerespectarea obligației de originalitate: „folosirea unui număr mare de paragrafe sau idei din sursele consultate, cu citarea acestora, dar în proporție mult prea mare, astfel încât acestea alcătuiesc majoritatea lucrării”¹⁰

⁷ Shafir, M., Reguli antiplagiat Harvard 2012, disponibil online la adresa <http://www.romaniacurata.ro/reguli-antiplagiat-harvard-2942.htm>. Pagină accesată în data de 09.12.2020

⁸ Ibidem

⁹ SNSPA – Ghid antiplagiat, București, 2015 disponibil la adresa <https://administratiepublica.eu/sites/default/files/Ghid%20anti-plagiat.pdf>, pagină accesată în data de 09.12.2020

¹⁰ Coravu, R. (2013) Ce este plagiatul și cum poate fi prevenit (dacă se dorește). Revista de Bibliologie și Știința Informării, 24 (2), p. 39-43.

Autoplagiatul: prezentarea sau publicarea aceleiași opere/cercetări sub un al titlu sau într-un context diferit. Atenție: tema se poate repeta, dar nu și conținutul lucrării¹¹.

Plagiatul prin citarea fără referință: „folosirea textului preluat cu utilizarea ghilimelelor, dar fără indicarea sursei/referinței originale¹²”

Codul de etică universitară a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, reglementează plagiatul în articolele 46-51¹³ (articole completate de normele privind organizarea Comisiei de etică universitară). Este menționat faptul că aceste prevederi sunt valabile și în cazul copiatului practicat de studenți în cadrul examenelor scrise sau orale.

Profesorul Septimiu Chelcea recomandă câteva reguli pentru **evitarea plagiatului** involuntar, valabile atât pentru citarea tipografică, cât și pentru citarea electronică¹⁴:

- închiderea între ghilimele a oricărui text care aparține altora;
- menționarea numelui, titlului lucrării, locul de apariție, editura, anul, pagina;
- atenție la distincția dintre cunoștințele comune, care au intrat în patrimoniul științei și informațiile din sfera dreptului de proprietate intelectuală;
- reproducerea în cuvinte proprii a ideilor centrale ale unui text, menționând corect autorul și opera care au făcut obiectul inspirației;
- prescurtarea textului original, exprimând într-o manieră proprie ideile de bază din opera citată;
- luarea de "notițe inteligente", nu copiind propoziții și fraze din prelegerile profesorilor;
- lucrul cu fișe de lectură în care se sintetizează ideile autorilor pentru a evita reproducerea între ghilimele.

¹¹ Miroiu, M. (coord), Bulai, A., Cutaș, D., Andreescu, L., & Ion, D. (2005) Etica în universități. Cum este și cum ar trebui să fie: Cercetare și cod, Proiect, București: Facultatea de Științe Politice, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Fundația Konrad Adenauer și Ministerul Educației și Cercetării, disponibil online la adresa http://www.edu.ro/index.php/rap_rez_desc_sitstat/2760, pagină accesată la data de 09.12.2020.

¹² Shafir, M., Reguli antiplagiat Harvard 2012, disponibil online la adresa <http://www.romaniacurata.ro/reguli-antiplagiat-harvard-2942.htm>. Pagină accesată în data de 09.12.2020.

¹³ Codul de Etică și Deontologie universitară al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Secțiunea Comisia de etică universitară, Sibiu, 2015, p. 45, document disponibil la adresa https://senat.ulbsibiu.ro/wp-content/uploads/CARTA-ULBS_2015.pdf#page=35

¹⁴ Septimiu Chelcea, Metodologia elaborării unei lucrări științifice, Ed Comunicare.ro, București, 2003, pag. 39.

Modalități de evitare a plagiatului

Plagiatul poate fi evitat cu ușurință dacă se respectă un set de reguli relativ simple¹⁵

- 1.** Acordați-vă cât mai mult timp pentru cercetarea și scrierea eseurilor/lucrărilor. Nu începeți redactarea eseului/lucrării până când nu vă dați seama dacă subiectul ales este realizabil sau nu. Puteți fi suspectat foarte ușor de plagiat atâta timp cât eseul/lucrarea tratează alt subiect decât cel inițial. Atunci când găsiți suficiente informații pentru realizarea eseului/lucrării și nu aveți suficient timp la dispoziție pentru a redacta un eseu/lucrare cu un nou subiect, plagiatul este o tentație mare!
- 2.** Acordați-vă suficient timp asimilării informațiilor din sursele de documentare. Dacă sursa de documentare este o carte, începeți prin a face o sinteză a acesteia. Dacă veți începe scrierea eseului/lucrării pe baza sintezei, urmând ca în final să includeți citatele de care aveți nevoie și să indicați sursa acestora, veți constata în final că ați realizat o lucrare originală. Originalitatea vine de la sintetizarea sursei de documentare!
- 3.** Fiți atenți la sursele de documentare care conțin surse bibliografice citate în totalitate. Acest lucru vă asigură că puteți cita cu ușurință o sursă bibliografică atunci când redactați eseul/lucrarea.
- 4.** Obişnuiți-vă să închideți între ghilimele toate citatele din sursele de inspirație pe care le folosiți în redactarea eseului/lucrării. Acest lucru vă va economisi timp, deoarece nu va trebui să căutați în tot textul eseului/lucrării atunci când pregătiți lucrarea finală.
- 5.** Folosiți un ghid de redactare atunci când vă documentați pentru eseu/lucrarea dvs.
- 6.** Aveți încredere în dvs. Chiar și cei mai buni scriitori sunt adesea conștienți de ideile lor bune și cred că nu mai au nimic de spus atunci când lucrările lor "au spus" atât de multe. Ideile originale provin de la cel care lucrează îndeaproape cu ideile altora, nu dintr-un moment de inspirație!
- 7.** Este bine să știți de unde puteți primi ajutor. În afară de profesorul dvs., puteți primi ajutor de la biblioteca universității. Profesorul dvs. vă poate ajuta cu probleme legate de gestionarea timpului, stresului și dizabilități de învățare.

¹⁵ Septimiu Chelcea, op.cit..

Cuvânt de final¹⁶

1. Plagiatul nu este o chestiune de neatenție, nepricepere sau de întâmplare nefericită; plagiatorul este o persoană care știe ce face și care folosește tot felul de tehnici (pasaje plagiate răsfirate, amestecarea surselor, citarea corectă a unei fraze, urmată de plagiarea a 2-3-4 paragrafe, plagiarea de pagini întregi urmată de o referire vagă etc.) pentru a ascunde urmele faptei sale;
2. Plagiatul nu este o chestiune de procent: frecvent se folosește ca scuză ideea că partea plagiată nu reprezintă decât (să zicem) 15% din lucrare și/sau că ea nu se află în nucleul lucrării, ci doar în partea (să zicem) de prezentare teoretică; acest argument transformă transgresiunea etică într-o chestiune de zarafi, în care judecata se mută de la esența încălcării normelor la negocierea cotelor de încălcare admisibile;
3. Plagiatul nu este o chestiune de formă, ci de conținut: nici designul textului, nici formatul literelor, nici paginația și niciun alt element de prezentare a textului nu pot oferi indici de diferențiere care să eludeze plagiarea conținuturilor;
4. Plagiatul nu este chestiune de ierarhie a surselor: tratat celebru, manual obscur sau site de acces liber la baze de date (inclusiv referate, lucrări de diplome etc.), toate sursele nenumite fac obiectul sancțiunii etice;
5. Plagiatul nu este o chestiune de memorie socială: el nu este actual doar câtă vreme se vorbește de el sau câtă vreme ne amintim de el; plagiatul este peren, condamnarea lui poate lovi prestigiul de acum sau din posteritate;
6. Plagiatul nu este o chestiune politică și/sau juridică– el poate conduce la extrapolări în aceste zone (și în altele eventual), dar în esența sa el este o problemă de etică academică și trebuie abordat cu instrumentele create de mediul academic;
7. Plagiatul nu acționează numai asupra unor creații intelectuale ale unor terțe părți: el include și auto-plagiarea;
8. Plagiatul nu se limitează la acțiunile persoanei care îl efectuează; îndemnul la plagiat sau tolerarea și mușamalizarea cazurilor de plagiat sunt fapte la fel de grave, sunt transgresiuni ale eticii universitare la fel de dăunătoare calității vieții academice
9. Plagiatul nu se limitează numai la însușirea necuvenită a unor creații intelectuale făcute publice în formă tipărită, electronică sau digitală, beneficiind de protecție legală în virtutea unei oficializări a caracterului lor public (ISBN, ISSN și alte forme); el include și reproducerea, fără citare sau referire, a rezultatelor muncii studenților (referate,

¹⁶ Larkham, Manns, 2002, Lidell, 2003, Park, 2002, Research Policy, 2013 - Research Policy – Editorial. (2013), Whither research integrity: Plagiarism, self-plagiarism and coercive citation in an age of research assessment. Research Policy, 42 1005-1014, disponibil online la adresa <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S004873331300067X>, pagină accesată la data de 09.12.2020.

comunicări științifice, lucrări de diplomă, dizertații, teze de doctorat etc); în aceeași categorie a încălcării codurilor de etică academică intră și actul prin care o persoană aflată în poziție de autoritate își trece numele în calitate de (co)autor alături de cel al autorului real, fără a fi adus contribuții semnificative, ce pot fi probate în text, în raport cu materialul elaborat de autorul inițial;

Surse bibliografice:

- Coravu, R., Ce este plagiatul și cum poate fi prevenit. Revista de Bibliologie și Știința Informării, 24 (2), 2013
- Harvey, G. Writing with Sources. A guide for students. 2nd. Indianapolis, Ind: Hackett Pub. Co. :29, 2008.
- Larkham, Manns, 2002, Lidell, 2003, Park, 2002, Research Policy, Whither research integrity: Plagiarism, self-plagiarism and coercive citation in an age of research assessment. Research Policy, 42 1005-1014, 2013
- Miroiu, M. (coord), Bulai, A., Cutaș, D., Andreescu, L., & Ion, D., Etica în universități. Cum este și cum ar trebui să fie: Cercetare și cod, Proiect, București: Facultatea de Științe Politice, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Fundația Konrad Adenauer și Ministerul Educației și Cercetării, 2005
- Septimiu Chelcea, Metodologia elaborării unei lucrări științifice, Ed. Comunicare.ro, București, 2003
- Shafir, M., Reguli antiplagiat Harvard, 2012
- Traniello, J. F., & Bakker, T. C. "Intellectual theft: pitfalls and consequences of plagiarism". Behavioral Ecology and Sociobiology 70:1789–1791, 2016
- SNSPA – Ghid antiplagiat, București, 2015
- Legea nr.1 din 5 ianuarie 2011 Legea educației naționale
- Legea nr. 206 din 27 mai 2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare
- Legea 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe
- Carta Universității „Lucian Blaga” din Sibiu
- <https://www.plagiarismtoday.com/2011/10/04/the-world%E2%80%99s-first-plagiarism-case/>,
- <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/36/proprietatea-intelectuală-industrială-și-comercială>

